



SCIENCE AND
EDUCATION **FOR**
SUSTAINABLE
LIFE

ATL 21
TORS DAG 6 JUL 2023

8 Nyheter

Klimat

Torkan slår hårt mot Norden

Det besvärliga vädret med torka känner inna gränser i hela Norden har drabbats. ATL har tagit temperaturen på situationen i våra närmaste grannländer.

Sommaren 2018 slog hårt mot lantbruk runt om i Europa. Den 15 juni i år under en preskonferens om Sveriges beredskapsplaner som mareas torra varnade landsbygdsminister Peter Kullgren (KD) för att sommaren 2023 riskerar att bli en upprepaning av 2018.

Han berättade då att beredskapsplanen för att aktivera stöd från EU och att det i så fall skulle röra sig om belopp på omkring 130 miljoner kronor.

EU:s jordbrukskommissionär Janusz Wojciechowski twittrade emellanåt att Sverige föredras till 65,31 miljarder kronor – hälften så mycket som Peter Kullgren först uppskattade.

Regeringen har även gett Jordbruksverket i uppdrag att stöda svenska lantbruk i torkan genom att se till att all areal skördas.

Exempelvis – ska lantbrukarna kunna skörde traktor och konserver utan att få avdrag på skoden. Men hur ser det ut för våra grannländer i Norden? Har de drabbats lika hårt? ATL har pratat med våra nordiska tröskor.

Finland törstar efter regn
Trots sitt epitet "de tusen sjöarnas land" törstar Finland efter vatten. Landet lider till stora delar av torkan som redan har lett till mindre skördar.

– Den första valskörden har på många platser blivit väldigt liten och om det inte kommer regn får vi ingen återväxt, säger Mats Nyhland, ordförande för centralstyrelsen vid Svenska lantbruksproducenternas centralförbund (SLC).

De kommande veckornas väderprognoser ger dock hopp. Regn väntas, speciellt i sydöstra Finland.

– Det finns lite hopp kvar, men någon toppskörd får vi inte ha.

– Det finns ett högriv över stora delar av norra Europa.

Källa: European Centre for Medium-Range Weather Forecasts, ECMWF

Maljält nära Tystrup i Vendsyssel i Danmark.
Foto: TT

Tufft även i Norge
Lise Boeck Jakobsen, kommunikationschef, Norges Bondelag, berättar att landet upplever en vård torka. Situationen beskrivs som allvarlig men inte hopplös.

Tändarna anpassar sig till situationen och försöker hitta nya sätt att sköta sina gårdar men för vissa är situationen kritisk, säger hon.

– Den största oro är att torkan ska leda till foderbrist vilket kan innebära att Norge riskerar att ha för lite foder till vintern.

– Vi håller tätt kontakten på att rädda det vi kan och hoppas på regn.

Lise Boeck Jakobsen har noterat att det finns en större politisk vilja att se allvarigt med torkan i år jämfört med hur det var 2018.

– Det finns stöd tillgängligt för bönderna och vi hjälper dem att hitta lösningar och implantera till de förändrade förhållandena, säger hon.

Norges Bondelag håller nära kontakt med politiker och arrangerar möten i de drabbade regionerna för att diskutera vilka förändringar som bör göras.

– Vi vet vad som fungerade för fem år sedan. Det hjälper oss. Vi vet hur torkan påverkar ekonomin och vad det gör med bönderna på långsikt.

Men än så länge har det inte varit några samtal om ekonomiskt stöd till landets lantbrukare.

– Vi får se vad nästa steg blir beroende på hur mycket det regnar.

Behöver 100 millimeter vatten?
Trots torkplagss konoter, det är ett svar sommar för det danska jordbruket, berättar Peter Nyegaard Nissen. Det danska jordbruket ligger på 9 och 10 över hela landet och situationen beskrivs som ännu allvarigare än torkan 2018.

– Den här torkan började tidigare och med mindre vatten i maj än 2018. Nu har vi fått lite regn och några intensiva skurar men det räcker inte på långa vägar.

På flera ställen i landet är skörden i riktigt dåligt skick och mycket torkkänsliga. På västra Jylland väntar man där det är möjligt men i resten av landet tittar man oroligt upp mot himlen.

– Vi behöver 100 millimeter vatten fördelat över flera dagar för att fylla på vattenreserverna i marken. Men många grödor har redan fått permanenta skador. Det kommer inte på något sätt att bli en fantastisk skörd för danska bönder 2023 så vi hoppas att många har lagt något åt sidan under de goda åren, säger Peter Nyegaard Nissen.

Marus Lagerantz
00 8420 91 90 (mailto:marus@atllab.se)

6 juli 2023

ATL

Ledande på lantbruksnyheter och affärsnytta sedan 1884

POSTNING A
[] rebur

Nummer 36
torsdag 7 september 2023
Pris 61 kr

Marknad:
Elpris termin
678:17 ▼

by/MWh, Elpris termin, Electricity Nordic, Q4 2023.
Källa: Millibarvsn Market Data

Euro
11:89 ▲

Kr/Euro.
Källa: Europeiska centralbanken

Sejansjö Hamburg M1 5372:31 SEK/TON
Bränsle Sverige/spot 2755:63 SEK/TON
Vete SRW Chicago (sep) 2304:51 SEK/TON
Arias a conto-pris 428:70 ORE/KG
Slaktpris Sverige Genomsnitt 25:11 SEK/KG
Ungtur Sverige Genomsnitt 58:18 SEK/KG
Får marknadspriser Sid 30-31

7 UPPSALA
2014
88 HÖRK & HILLIG
KONST HJELPER
0175230
1462315

BROTT. TVÅ ÅTALAS FÖR DJURMISSHANDEL PÅ SLAKTERI / Sid 10.
VÄXTODLING. STORA BETOR VID ÅRETS PROVGRÄVNINGAR / Sid 18.
TEKNIK. PLACERA MED PRECISION OCH SPARA GÖDSEL / Sid 14-15.

Skörd

Skyfallen tuff smäll för bönder

På en natt kom det över 100 millimeter regn på vissa platser i Salatrakten. Karl Fernholm har 75 hektar havre, höstvet och lite rödkiöversfrö och 75 hektar raps under vatten.
Foto: Mikael Lund

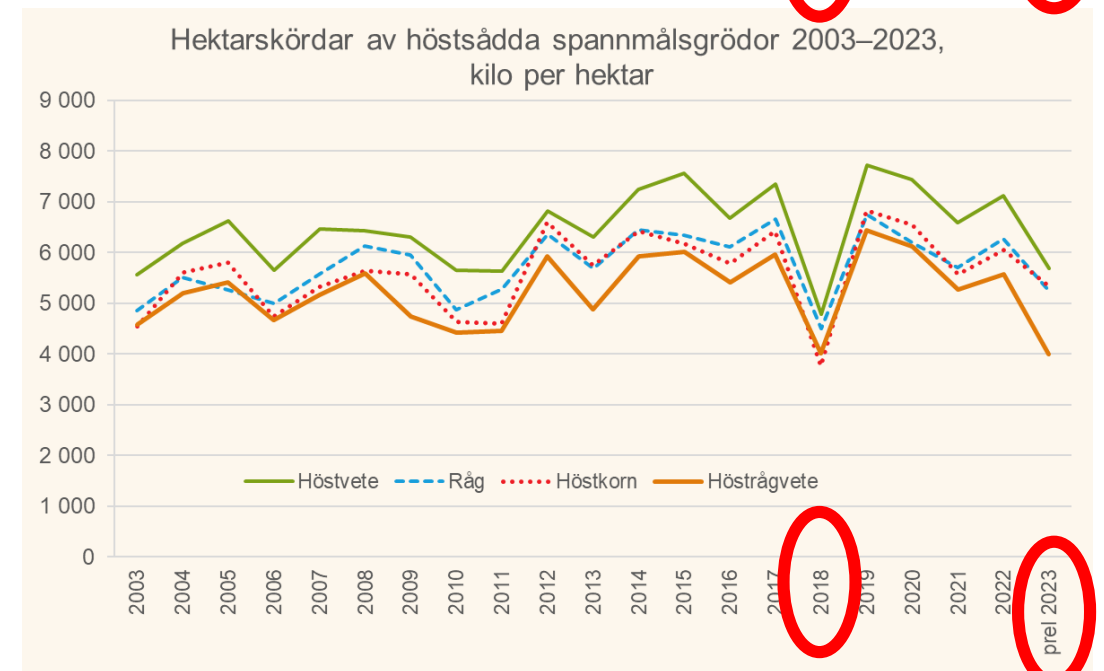
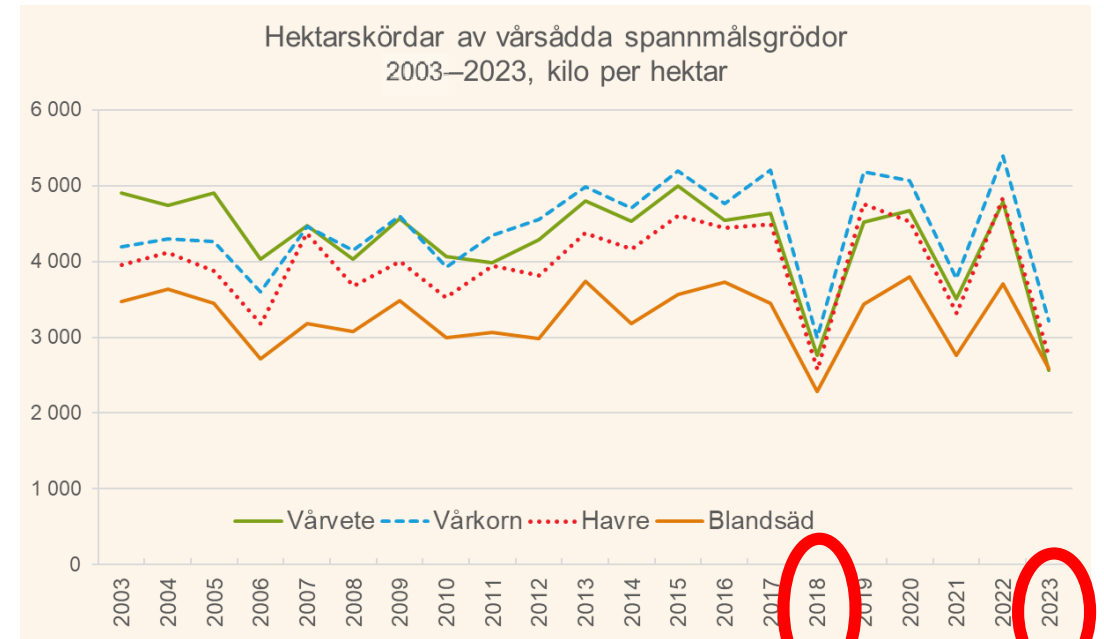
7 september 2023

Vad betyder extremväder i ett odlingsperspektiv?

Jennie Barron, (Professor, Jordbrukets vattenhushållning och vattenkvalitet)
Institutionen för mark och miljö, SLU; Uppsala

Jordbruksverkets konferens "Jordbruket och klimat" Norrköping 7 februari 2024

- Regnförsörjda produktionssystem är sårbara!
- 2023: fick flera säsongers väder i en.....
(precis som 2017/18)



Tittar på säsong.....

**Men investering i markvård (markhälsa)
och vattenhantering (lagring, dränering, bevattning,
åtgärd) långsiktiga...**

Vad blir nya väderförhållanden?



Analys för agro- klimatiska faktorer både samstämmiga och avvikande = stora osäkerheter!

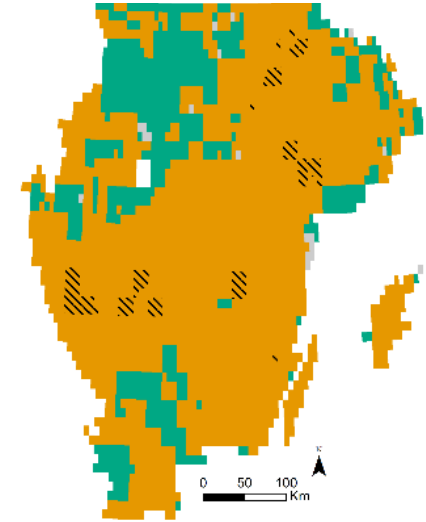
Förväntade (och samstämmiga) trender för nuvarande väder:

- Längre växtodlingssäsonger (15-30 dagar, mer i norr)
- Mer regn/nederbörd per regndag
- Mer försommartorka särskilt sydöstra Sverige

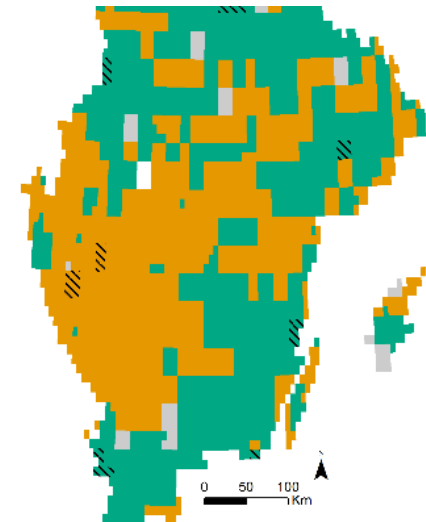
Oväntade trender (och ej alltid samstämmiga med klimatscenario)

- Mer regn juli/augusti?
- Mindre vinternederbörd (60 dgr före start)?
- Frostförekomst efter säsongstart?

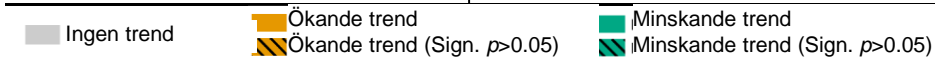
Trend 1979-2020
Torkperiod mer än 10 dgr



Trend 1979-2020
Blöt/regn period mer än 10 dgr



Grusson Barron 2024/manuscript

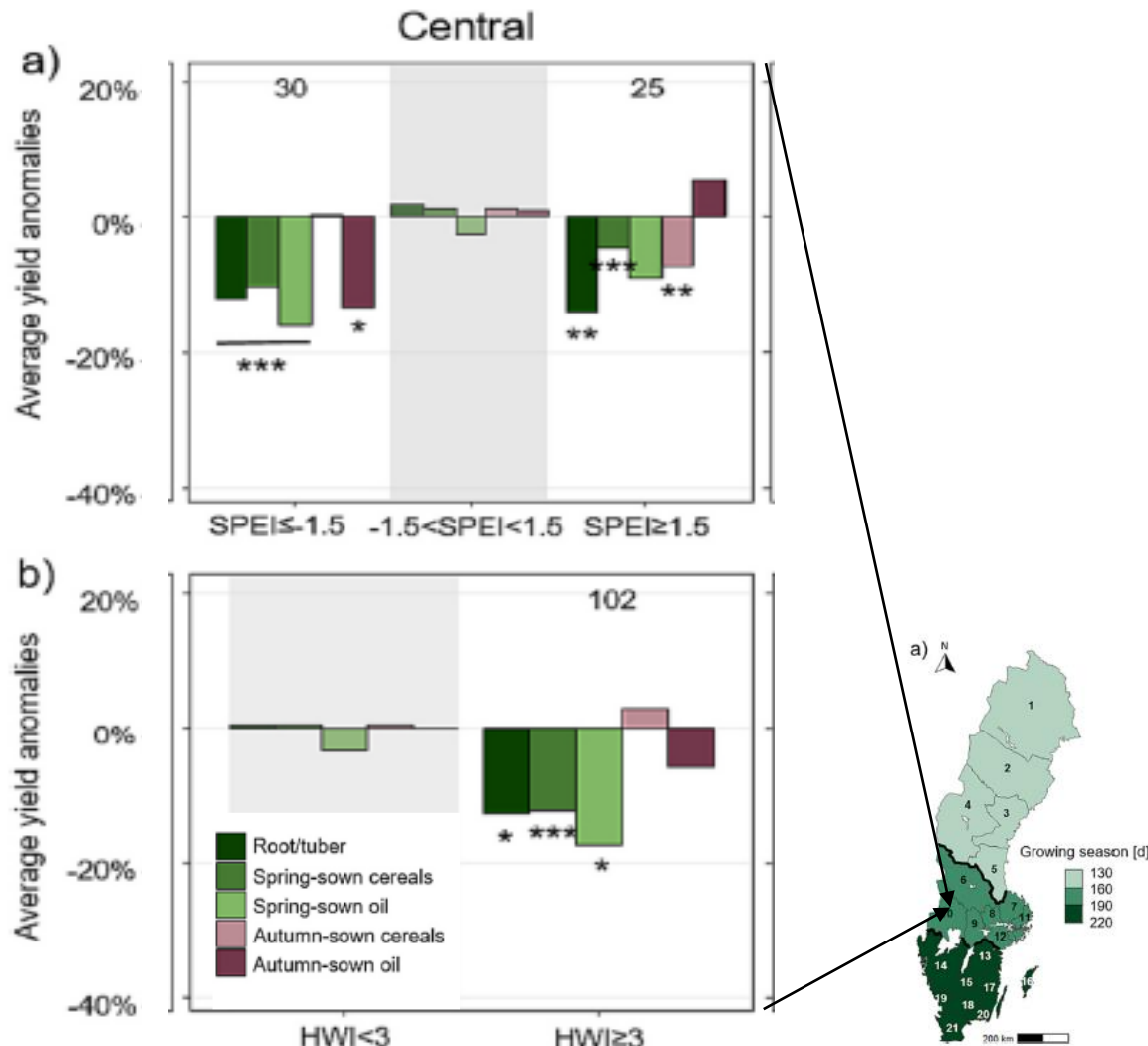


Hur kan nya väderförhållanden påverka skörd, mark- och vattenresurs i odlingslandskap?

(Lite forskningsresultat)



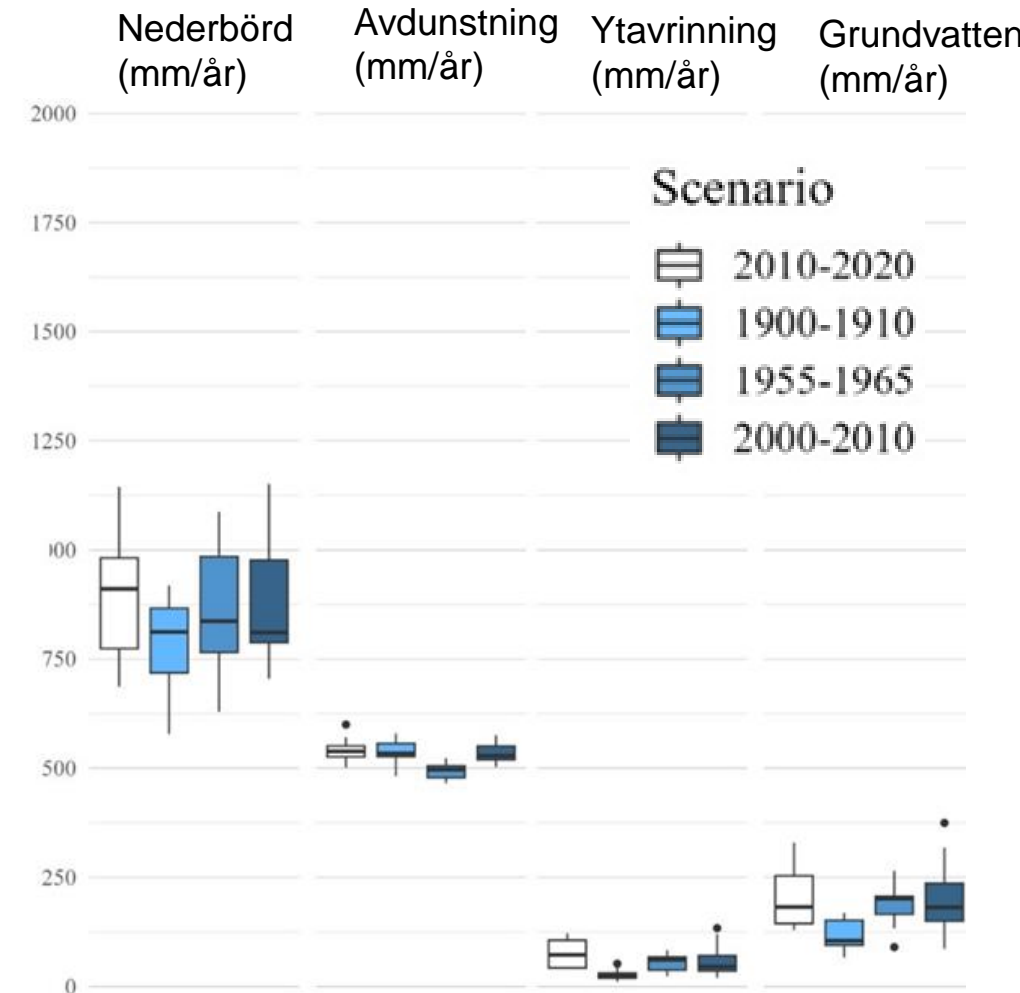
Märkbara skördesänkning för blöta, torra och varma förhållanden



- Tidigare analyser (*de Toro et al 2015*) beräknat >30% skördesänkning vart 10 till 20 år..
- Nya analyser behövs då nya trender i torka, blöta och värme mer frekvent (2018; 2023)

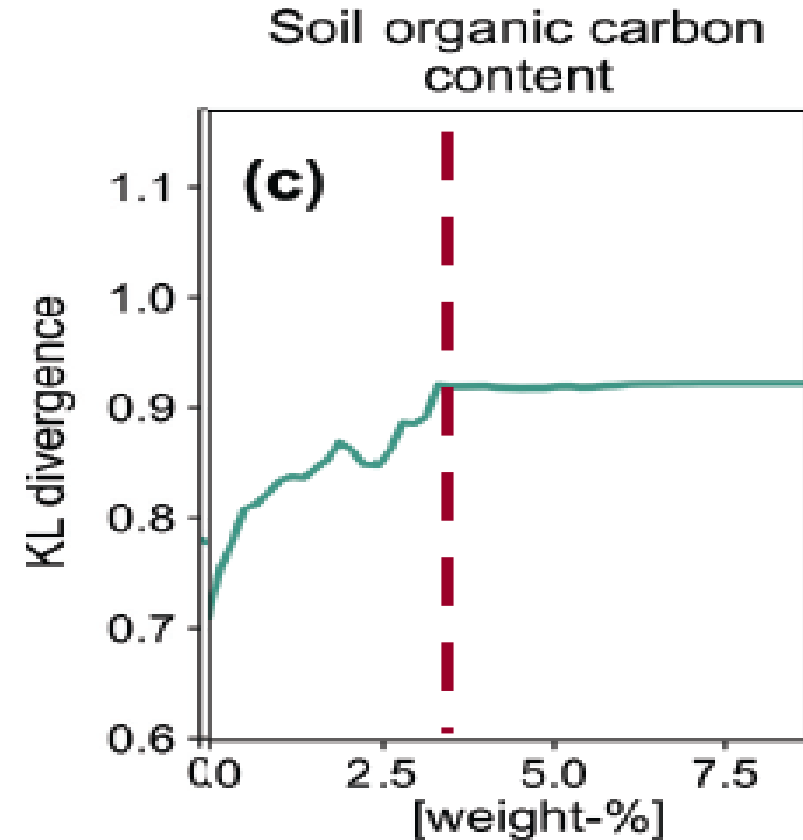
Exempel vatten: Finns det vatten i odlingslandskap med mer extermväder?

- Analys Tidans avrinningsområde (1900-2020)
- Liten (ingen) respons i årlig vattenbalans trots ändring markanvändning, vatteninfrastruktur, extermväder....
- Kan utveckla vatteninfrastruktur mer för jordbruk? (*Dränering, bevattning, lagring*)



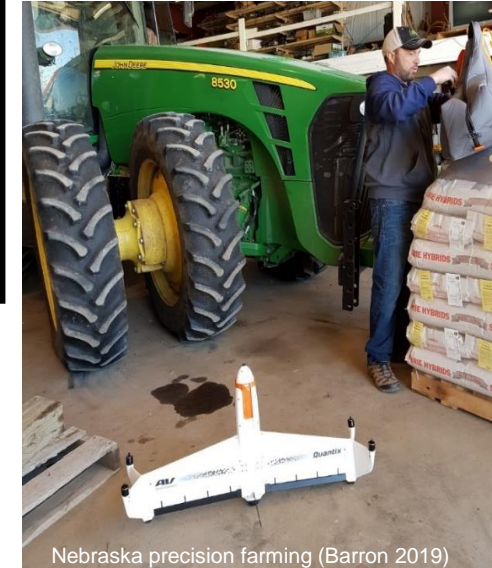
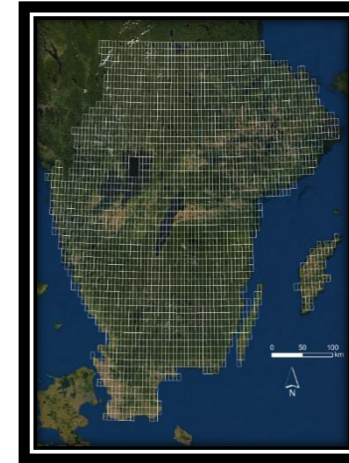
Exempel mark: Hur kan vi stärka markstruktur på olika sätt?

- Ny analys svensk och norsk odlingsjord visar markstruktur resilient i rotzon /alven (utom packning!)
- Min. 3% OC för bibehålla markens retentionskapacitet
- Behöver bättre kunskap om markstruktur/markhälsa under vattenmättnad



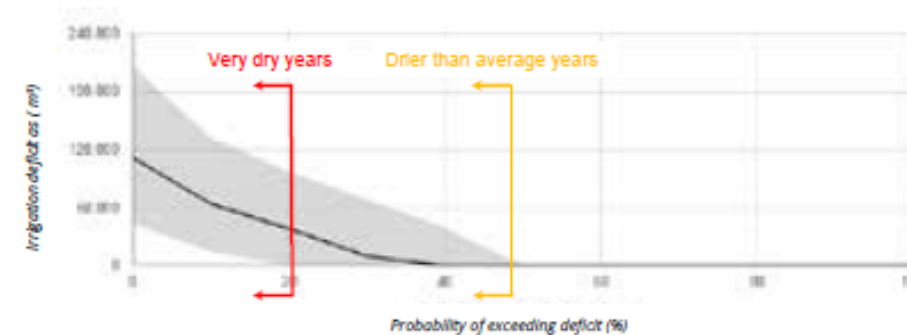
Sammanfattning

- Att bibehålla /stärka 'god markhälsa' en förutsättning för klimatsmart produktion,
- Trender i regn –temperaturförhållanden kan påverka kalkyl för långsiktiga investering runt vattenhantering (dränering lagring, ev bevattning)
- Mer kunskap för att förstå möjligheter för mark -vattentresurs och respons i vattenkvalitet under nya väder- och markförhållanden
- Att 'lyckas ' I mer varierade väderförhållanden är kunskaps – och investeringsintensivt!



Nebraska precision farming (Barron 2019)

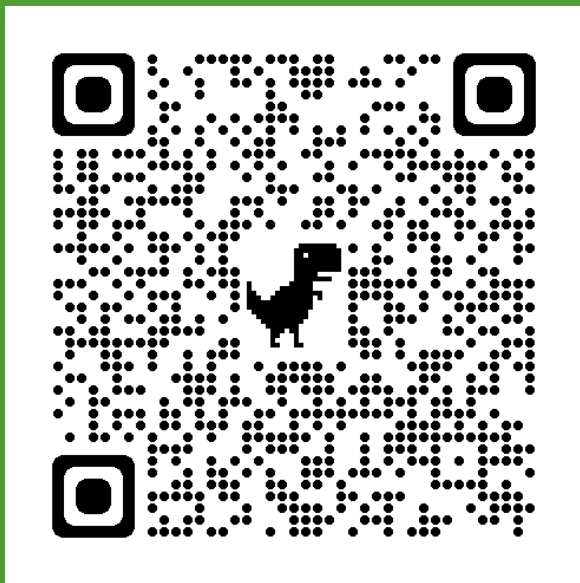
Irrigation deficit



Annual probability distribution of irrigation deficit (dark line) and uncertainty (shaded)

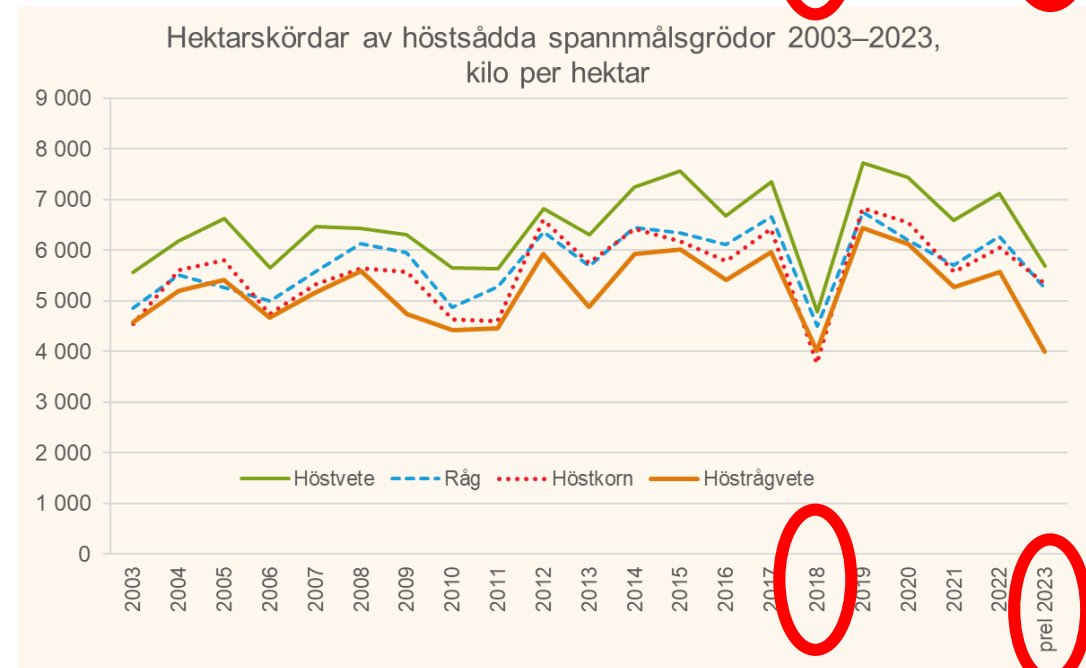
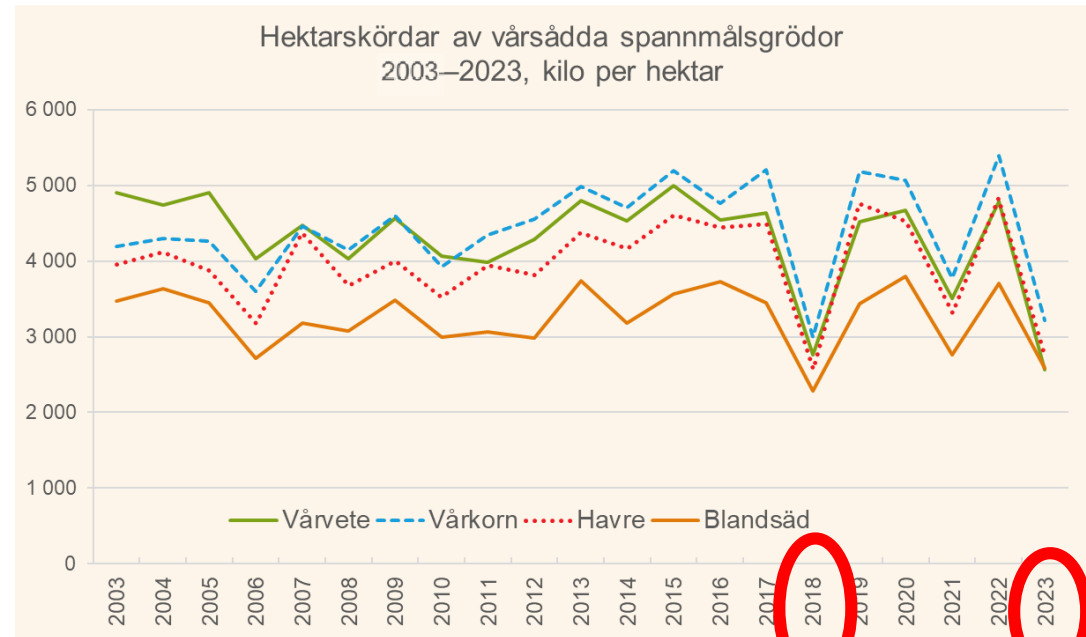
Tack !

Följ oss gärna på <https://www.slu.se/institutioner/mark-miljo/>
Börja kolla med “*Hur mår min jord?*”



EXTRAS

Ökade vädervariation (temperatur, nederbörd) under säsong ger ökad variation i skördevolym och – kvalitet (!)

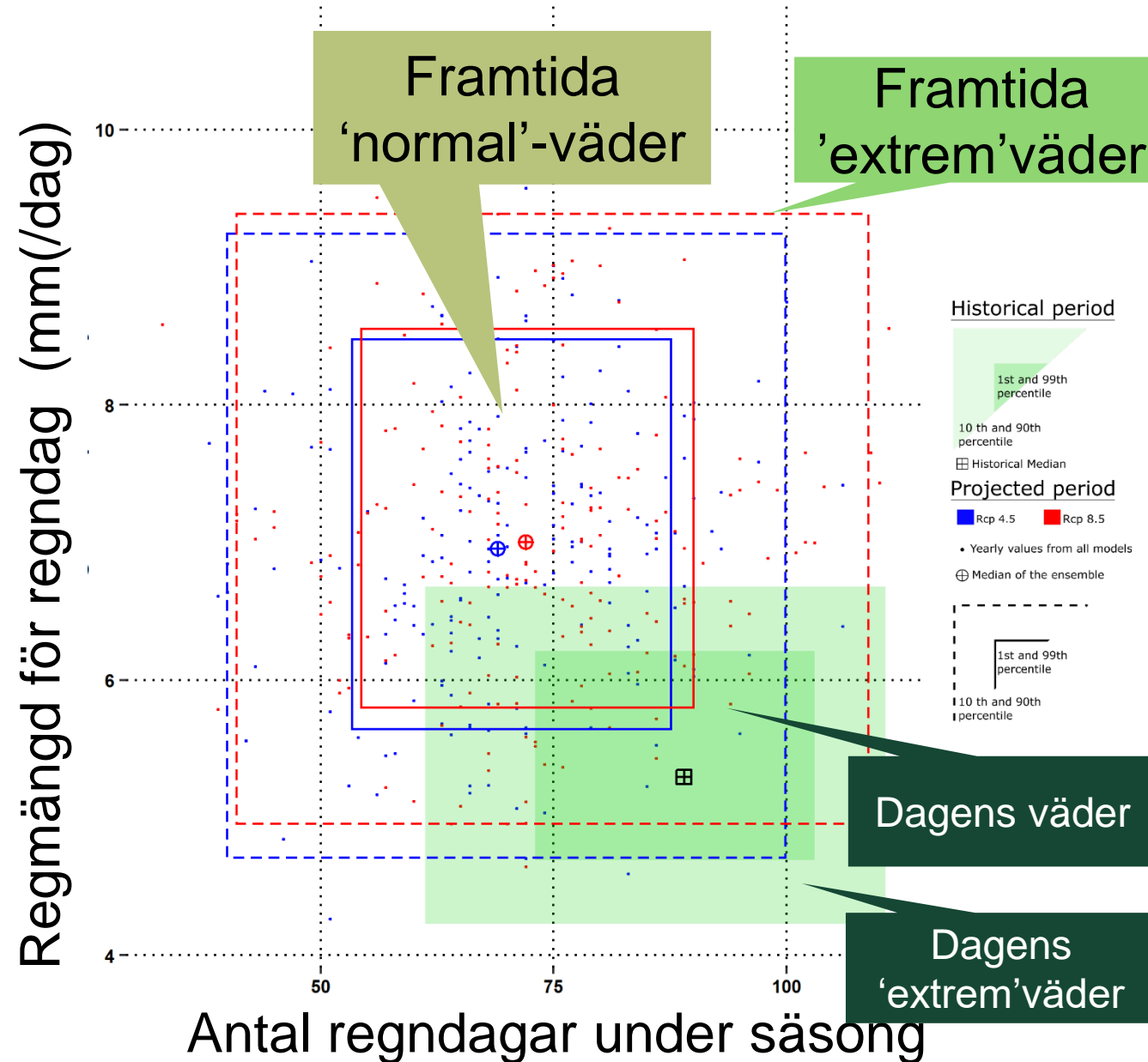


Dagens 'extremväder' blir troligen framtidens 'normal'..

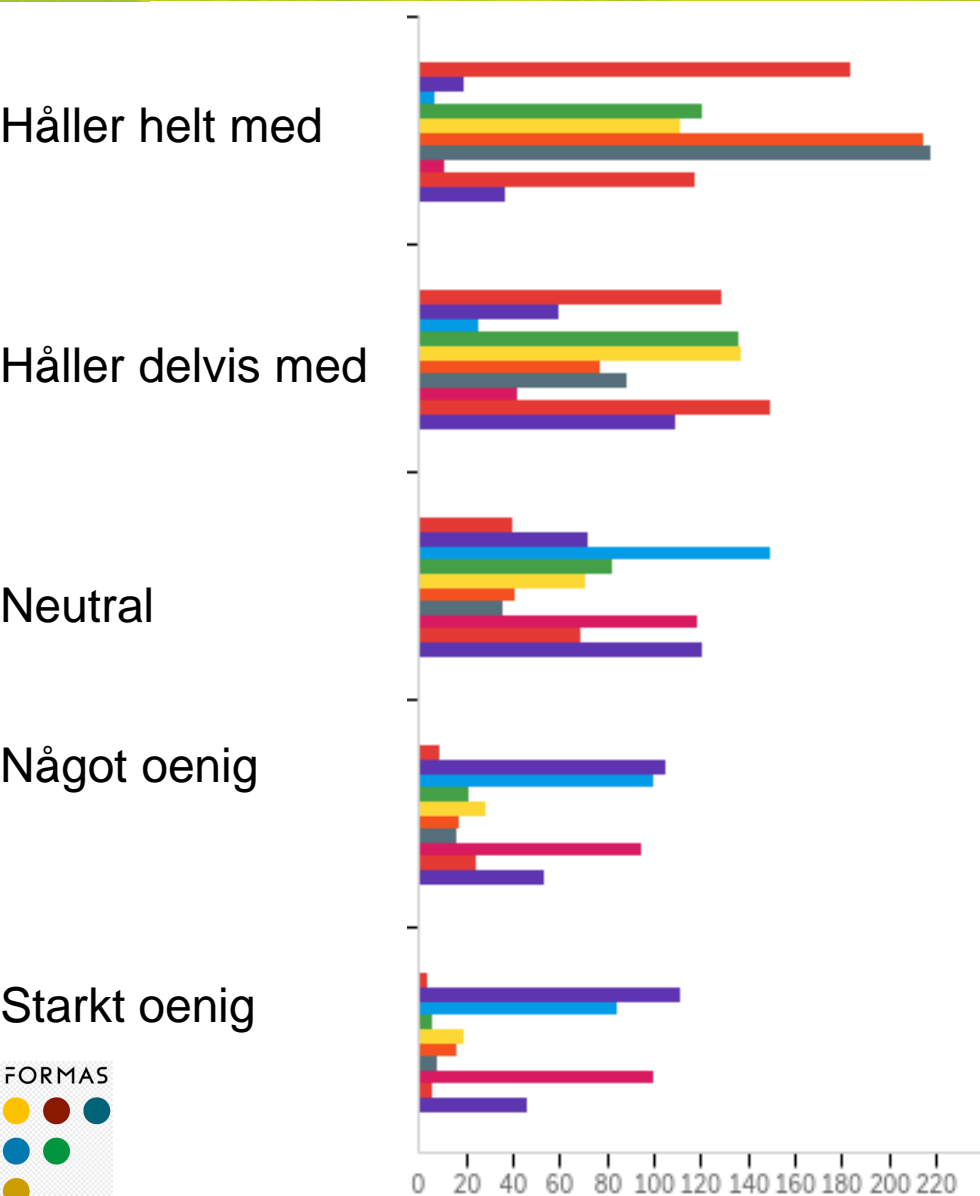
Såsom 2023,- komplexa väderförhållanden!

- Rustad för både torra och blöta förhållanden
- Ökad precision ('timing')
- Kunskaps /informationsintensivt

Exempel Jönköping: 'extremregn' och extremtorka' blir normalt



Lantbrukare känner redan av förändringar av extremväder, och det påverkar negativt!



Hur mycket håller du med följande uttalanden om klimatförändringar?

- Det är troligt att den genomsnittliga årstemperaturen kommer att öka
- Klimatförändringarna kommer inte att påverka min gård de närmaste 20 åren
- Min levnadsstandard kommer att förbättras på grund av klimatförändringar.
- Mina kostnader kommer att öka på grund av klimatförändringarna.
- Jag har upplevt en ökning av extremväder under de senaste fem åren.
- Jag har upplevt en ovanlig torka under de senaste fem åren
- Klimatförändringar är en viktig miljöfråga
- Klimatförändringarna bör ses som fördelaktiga och inte skadliga för jordbruket.
- Klimatförändringar kommer att leda till mer produktionsförluster pga sjukdom och skadedjur
- Lantbruk bidrar till klimatförändringarna